

RGD-61-2/15/IW/MW

Gdańsk, 30.11.2015 r.

DECYZJA RGD 8/2015

- I. Na podstawie art. 28 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jednolity: Dz. U. z 2015 r. poz. 184), działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, w toku którego zostało uprawdopodobnione stosowanie przez przedsiębiorcę: PROGENIS Sp. z o.o. z siedzibą w Krakowie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów polegających na stosowaniu we wzorcu umowy zatytułowanym *Umowa o świadczenie usługi profilaktyczno - terapeutycznej w zakresie preparatyki i przechowywania komórek macierzystych z krwi pępowinowej* postanowień o treści:
1. *Progenis nie odpowiada za zakażenie krwi pępowinowej podczas jej pobierania w szpitalu,*
 2. *W przypadku niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązań wynikających z treści niniejszej umowy, za które odpowiedzialność ponosi Progenis, Progenis zapłaci karę umowną odpowiadającą równowartości 10 - krotności (dziesięciokrotności) wynagrodzenia zapłaconego Progenis z tytułu Umowy, do dnia wyrządzenia szkody,*
 3. *Progenis nie odpowiada za utratę komórek macierzystych, jeżeli przyczyną tej utraty były zdarzenia niezależne od Progenis, a w szczególności działanie siły wyższej, lub przyczyny, które w tej chwili nie są znane ze względu na obecny stan wiedzy medycznej,*
 4. *Strony zgodnie ustalają, że korespondencja wysłana dwukrotnie listem poleconym na ostatnio podany adres do korespondencji uznana zostaje jako doręczona,*

wpisanych do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 101, z późn. zm.), co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ww. ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów,

oraz **po złożeniu zobowiązania** przez PROGENIS Sp. z o.o. z siedzibą w Krakowie, do podjęcia działań zmierzających do usunięcia skutków naruszenia, polegających na:

wysłaniu do wszystkich klientów Spółki, z którymi zostały zawarte objęte postępowaniem umowy zawierające, zgodnie z orzeczeniami Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (sygn. akt: XVII AmC 996/09, XVII AmC 997/09, XVII AmC 998/09, XVII AmC 999/09), cztery klauzule umowne uznane za niedozwolone - pisemnego oświadczenia, zawierającego informację w zakresie nieważności przedmiotowych klauzul i wyłączenia ich stosowania,

nakłada się na przedsiębiorcę: PROGENIS Sp. z o.o. z siedzibą w Krakowie obowiązek wykonania zobowiązania, w terminie do 60 dni od dnia uprawomocnienia decyzji.

- II. Na podstawie art. 28 ust. 3 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jednolity: Dz. U. z 2015 r. poz. 184) nakłada się na przedsiębiorcę PROGENIS Sp. z o.o. z siedzibą w Krakowie, obowiązek przedłożenia, w terminie 90 dni od dnia uprawomocnienia się decyzji, informacji/dokumentów potwierdzających wykonanie zobowiązania, o którym mowa w punkcie I. sentencji decyzji, tj.:
- przekazania przykładowych kopii oświadczeń skierowanych do konsumentów zgodnie z treścią zobowiązania wraz z dowodem ich nadania, potwierdzającego doręczenie tego oświadczenia dotychczasowym klientom Spółki, z którymi zawarte zostały umowy zawierające postanowienia niedozwolone wskazane w punkcie I. sentencji decyzji, celem wykazania realizacji złożonego zobowiązania.

UZASADNIENIE

- [1] Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów przeprowadził na przełomie 2014 i 2015 roku postępowanie wyjaśniające (sygn.: RGD-405-69/14/15/IW) mające na celu wstępne ustalenie, czy postanowienia stosowanych przez przedsiębiorcę PROGENIS Sp. z o.o. z siedzibą w Krakowie wzorców umów i innych dokumentów, dotyczących świadczenia usług profilaktyczno - terapeutycznych w zakresie preparatyki i przechowywania komórek macierzystych z krwi pępowinowej, nie naruszają chronionych prawem interesów konsumentów w sposób uzasadniający podjęcie działań określonych w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów.
- [2] W toku prowadzonego postępowania wyjaśniającego Progenis Sp. z o.o. z siedzibą w Krakowie (zwana dalej: Progenis, Spółką, przedsiębiorcą) przekazała Prezesowi Urzędu wzorzec zatytułowany *Umowa o świadczenie usługi profilaktyczno - terapeutycznej w zakresie preparatyki i przechowywania komórek macierzystych z krwi pępowinowej*, stosowany w latach 2013 - 2015.
- [3] Analiza wzorca *Umowy o świadczenie usługi profilaktyczno - terapeutycznej w zakresie preparatyki i przechowywania komórek macierzystych z krwi pępowinowej* stosowanego przez Spółkę do końca lutego 2015 r., wykazała, iż zawiera on postanowienia przywołane w sentencji niniejszej decyzji, które na podstawie prawomocnych wyroków Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 9 września 2010 r., sygn. akt: XVII AmC 996/09, XVII AmC 997/09, XVII AmC 998/09, XVII AmC 999/09, zostały w dniu 11 kwietnia 2011 r. wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 101, z późn. zm.) [zwany dalej rejestrem], odpowiednio pod pozycjami: 2282, 2283, 2284, 2285. Klauzule te ujęte zostały w rejestrze, o którym mowa powyżej, w związku z wniesieniem powództw przez Stowarzyszenie Towarzystwo Lexus z siedzibą w Poznaniu przeciwko PROGENIS Sp. z o.o. z siedzibą w Krakowie i uprawomocnieniem się wydanych w tym przedmiocie orzeczeń SOKiK. Pozyskany w postępowaniu wyjaśniającym materiał dowodowy, wskazywał, że stosowanie przez PROGENIS Sp. z o.o. w obrocie z konsumentami wzorców umów, w których znajdują się postanowienia, wpisane na podstawie prawomocnych orzeczeń SOKiK - wydanych wobec tej Spółki - do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, może zostać uznane za działanie bezprawne.
- [4] Mając na uwadze dokonane ustalenia, Prezes Urzędu wszczął przeciwko przedsiębiorcy, w dniu 15 kwietnia 2015 r., postanowieniem nr 76, postępowanie w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, polegających na stosowaniu we wzorcu *Umowy o świadczenie usługi profilaktyczno - terapeutycznej w zakresie preparatyki i przechowywania komórek macierzystych z krwi pępowinowej* posta-

nowień wpisanych do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c., co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

- [5] Postanowieniem nr 86 z dnia 15 kwietnia 2015 r. zaliczono w poczet dowodów w postępowaniu w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów pozyskane w trakcie przeprowadzonego postępowania wyjaśniającego dokumenty załączone do pisma Spółki z dnia 5 grudnia 2014 r., tj. KRS i wzorzec umowy zatytułowany *Umowa o świadczenie usługi profilaktyczno - terapeutycznej w zakresie preparatyki i przechowywania komórek macierzystych z krwi pępowinowej*, stosowany w latach 2013-2014. Ponadto, postanowieniem nr 146 z dnia 24 września 2015 r. w poczet dowodów w postępowaniu poprzedzającym wydanie przedmiotowej decyzji zaliczono uzyskane przez Prezesa UOKiK w toku postępowania wyjaśniającego, dokumenty załączone do pisma Spółki z dnia 20 lutego 2015 r., tj. wzorzec umowy zatytułowany *Umowa o świadczenie usługi profilaktyczno - terapeutycznej w zakresie preparatyki i przechowywania komórek macierzystych z krwi pępowinowej*, stosowany po wejściu w życie ustawy z dnia 30 maja 2014 r. o prawach konsumenta (Dz. U. z 2014 r. poz. 827).
- [6] Ustosunkowując się do postawionych zarzutów, Spółka w piśmie z dnia 28 kwietnia 2015 r., stanowiącym odpowiedź na zawiadomienie z dnia 15 kwietnia 2015 r. o wszczęciu postępowania, przyznała, iż we wzorcach umów stosowanych w poprzednich latach przez Spółkę znalazły się cztery klauzule umowne, które zgodnie z treścią orzeczeń Sądu Okręgowego w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (sygn. akt: XVII AmC 996/09, XVII AmC 997/09, XVII AmC 998/09, XVII AmC 999/09), zostały uznane za niedozwolone i zakazane zostało ich wykorzystanie. Przedsiębiorca wskazał, że „Powyższa okoliczność zaistniała na skutek błędów organizacyjnych, zmiany obsługi prawnej oraz niestety zapewne nieuwagi. [...] Podkreślenia wymaga jednak, iż niezwłocznie po uświadomieniu sobie powyższej okoliczności i nawet przed wszczęciem postępowania przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w tym zakresie, powstały błąd został usunięty i wszystkie cztery klauzule zostały z umów usunięte i nie są stosowane. Spółka oświadczyła także, że „W trakcie dotychczasowej działalności Spółki od momentu wydania w/w orzeczeń przez Sąd do czasu wyeliminowania przedmiotowych klauzul z umów - żadna z tych klauzul, zgodnie z posiadaną przez Spółkę wiedzą, nie była wykorzystywana, nie była przedmiotem roszczeń, nie stanowiła przeszkody w ewentualnym dochodzeniu przez Klientów przysługujących im praw oraz nie została zastosowana przez Progenis w jakimkolwiek celu niezgodnym z interesem konsumenta. W związku z faktem stosowania spornych klauzul Spółka nie osiągnęła z tego tytułu żadnych korzyści majątkowych. Błędne pozostawienie przedmiotowych zapisów nie spowodowało żadnych niekorzystnych skutków w stosunku do żadnego z klientów Spółki, którzy podpisali umowy zawierające zakwestionowane zapisy”.
- [7] Spółka w piśmie z dnia 29 lipca 2015 r. oraz uzupełniająco w piśmie z dnia 1 października 2015 r., wniosła o wydanie w sprawie decyzji w trybie art. 28 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, składając propozycję zobowiązania do podjęcia działań zmierzających do usunięcia skutków powstałych naruszeń, poprzez wysłanie do wszystkich klientów Spółki, z którymi zostały zawarte objęte postępowaniem umowy zawierające, zgodnie z orzeczeniami Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (sygn. akt: XVII AmC 996/09, XVII AmC 997/09, XVII AmC 998/09, XVII AmC 999/09), cztery klauzule umowne uznane za niedozwolone - pisemnego oświadczenia, zawierającego informację w zakresie nieważności przedmiotowych klauzul i wyłączenia ich stosowania.

MAJĄC NA UWADZE ZEBRANY MATERIAŁ DOWODOWY, PREZES URZĘDU USTALIŁ CO NASTĘPUJE:

- [8] Progenis Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Krakowie wpisana została do rejestru przedsiębiorców, prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla Krakowa - Śródmieścia w Krakowie, XI Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, pod numerem KRS: 0000177116. Przedmiot działalności Spółki jako przedsiębiorcy obejmuje m.in.: działalność w zakresie ochrony zdrowia ludzkiego oraz prace badawczo-rozwojowe w dziedzinie nauk przyrodniczych i technicznych.
- [9] W zakresie prowadzonej działalności gospodarczej związanej ze świadczeniem usług medycznych, Spółka zawiera z konsumentami umowy z wykorzystaniem wzorców umowy. Za ustaleniem takim przemawia fakt, iż przedłożone przez przedsiębiorcę dokumenty wykorzystywane do zawierania umów z konsumentami, spełniają kryteria pozwalające na ich klasyfikację jako wzorce umowy, tj. charakteryzują się następującymi cechami: są jednostronnie przygotowane przez przedsiębiorcę w celu masowego zawierania umów w obrocie konsumenckim; stanowią zbiór postanowień umowy obejmujących powtarzalne stany faktyczne; określają w sposób jednolity treść zawieranych w przyszłości umów; nie zawierają indywidualizujących danych w celu określenia podmiotu lub przedmiotu umowy i tym samym przeznaczone są na użytek przyszłych umów.
- [10] We wzorcu zatytułowanym *Umowa o świadczenie usługi profilaktyczno - terapeutycznej w zakresie preparatyki i przechowywania komórek macierzystych z krwi pępowinowej*, przedsiębiorca stosował postanowienia, które zostały uznane w przez SOKiK w postępowaniach prowadzonych przeciwko Progenis Sp. z o.o. za niedozwolone, o treści:
- *Progenis nie odpowiada za zakażenie krwi pępowinowej podczas jej pobierania w szpitalu (wyrok SOKiK z dnia 9 września 2010 r., sygn. akt: XVII AmC 996/09, pozycja w rejestrze 2282),*
 - *W przypadku niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązań wynikających z treści niniejszej umowy, za które odpowiedzialność ponosi Progenis, Progenis zapłaci karę umowną odpowiadającą równowartości 10 - krotności (dziesięciokrotności) wynagrodzenia zapłaconego Progenis z tytułu Umowy, do dnia wyrządzenia szkody (wyrok SOKiK z dnia 9 września 2010 r., sygn. akt: XVII AmC 997/09, pozycja w rejestrze 2283),*
 - *Progenis nie odpowiada za utratę komórek macierzystych, jeżeli przyczyną tej utraty były zdarzenia niezależne od Progenis, a w szczególności działanie siły wyższej, lub przyczyny, które w tej chwili nie są znane ze względu na obecny stan wiedzy medycznej (wyrok SOKiK z dnia 9 września 2010 r., sygn. akt: XVII AmC 998/09, pozycja w rejestrze 2284),*
 - *Strony zgodnie ustalają, że korespondencja wysłana dwukrotnie listem poleconym na ostatnio podany adres do korespondencji uznana zostaje jako doręczona, (wyrok SOKiK z dnia 9 września 2010 r., sygn. akt: XVII AmC 999/09, pozycja w rejestrze 2285).*

W OPARCIU O USTALONY STAN FAKTYCZNY PREZES URZĘDU ZWAŻYŁ, CO NASTĘPUJE:

Interes publiczny:

- [11] Podstawowym warunkiem determinującym rozstrzygnięcie sprawy w oparciu o przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów jest uprzednie ustalenie, czy na skutek działań przedsiębiorcy zagrożony został interes publicznoprawny. Stosownie bowiem do art. 1 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, zasadniczym jej celem jest określenie warunków rozwoju i ochrony konkurencji oraz zasad podejmowanej w interesie publicznoprawnym ochrony interesów przedsię-

biorców i konsumentów. Interpretacja pojęcia interesu publicznoprawnego, wymaga odniesienia do ukształtowanego w tym zakresie orzecznictwa, zgodnie z którym naruszenie interesu publicznoprawnego ma miejsce, gdy skutkami działań sprzecznych z przepisami prawa dotknięty został „szerszy krąg uczestników rynku”, a także, gdy działania te wywołują na rynku inne niekorzystne zjawiska (por. wyrok Sądu Najwyższego, III SK 40/07, z dnia 5 czerwca 2008 r.). W przedmiotowym aspekcie, warunkiem koniecznym do zastosowania ustawy jest, aby działanie przedsiębiorcy, któremu zarzucono naruszenie jej przepisów, stanowiło potencjalne zagrożenie interesu publicznego, nie zaś jednostki lub grupy.

- [12] Zdaniem Prezesa Urzędu rozpatrywana sprawa ma charakter publicznoprawny, albowiem wiąże się z ochroną interesu wszystkich konsumentów, którzy skorzystali lub mogli skorzystać z oferty Spółki dotyczącej zawarcia umowy w oparciu o wzorce zawierające postanowienia, które na mocy wyroków SOKIK po rozpoznaniu spraw przeciwko Progenis Sp. z o.o., zostały uznane za niedozwolone. Objęte zarzutem działanie przedsiębiorcy wymierzone jest w szeroki krąg uczestników rynku, ponieważ jest ono skierowane do członków określonej zbiorowości tj. wszystkich rzeczywistych i potencjalnych odbiorców świadczonych przez przedsiębiorcę usług w zakresie preparatyki i przechowywania komórek macierzystych z krwi pępowinowej. W tym stanie rzeczy uznać należy, że w niniejszej sprawie możliwość zagrożenia interesu publicznoprawnego uzasadnia ocenę zachowania na rynku Spółki Progenis w świetle przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.
- [13] W postępowaniu poprzedzającym wydanie niniejszej decyzji, Spółce postawiono zarzut naruszenia art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.
- [14] Zgodnie z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Stosownie do art. 24 ust. 2 ww. ustawy przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy, w szczególności:
- stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego;
 - naruszanie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji;
 - nieuczciwe praktyki rynkowe lub czyny nieuczciwej konkurencji.
- Zbiorowe interesy konsumentów podlegają zatem ochronie przed wymierzonymi w nie naruszeniami polegającymi na sprzecznych z prawem działaniach przedsiębiorców. Uznanie określonego działania przedsiębiorcy za niezgodne z zakazem stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów wymaga wykazania, że spełnione zostały kumulatywnie następujące przesłanki:
- oceniane zachowanie jest podejmowane przez podmiot będący przedsiębiorcą w rozumieniu przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów,
 - zachowanie przedsiębiorcy nosi znamiona bezprawności,
 - praktyka godzi w zbiorowe interesy konsumentów.

Status przedsiębiorcy:

- [15] Zgodnie z art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów za przedsiębiorcę uważa się przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej. Z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (tekst jednolity: Dz. U. z 2015 r., poz. 584) wynika, że przedsiębiorcą jest osoba fizyczna, osoba prawna oraz jednostka organizacyjna niebędąca osobą

prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą.

W przedmiotowej sprawie strona postępowania posiada status przedsiębiorcy. Progenis działa w formie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, wpisaną do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego, prowadzącą we własnym imieniu działalność gospodarczą, która obejmuje m.in. usługi w zakresie ochrony zdrowia ludzkiego. W konsekwencji, działania Progenis Sp. z o.o. mogą podlegać kontroli dokonywanej w oparciu o przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

- [16] Podstawę prawną wydania przedmiotowej decyzji stanowi przepis art. 28 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Zgodnie z art. 28 ust. 1 powołanej ustawy, jeżeli w toku postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów zostanie uprawdopodobnione, że został naruszony zakaz, o którym mowa w art. 24, a przedsiębiorca, któremu jest zarzucane naruszenie tego zakazu zobowiąże się do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zakończenia naruszenia lub usunięcia jego skutków, Prezes Urzędu może, w drodze decyzji, zobowiązać przedsiębiorcę do wykonania tych zobowiązań. W przypadku, gdy przedsiębiorca zaprzestał naruszania zakazu, o którym mowa w art. 24 i zobowiąże się do usunięcia skutków tego naruszenia, zdanie pierwsze stosuje się odpowiednio.
- [17] Wykładnia przepisu art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów wyraźnie wskazuje, iż dopuszczalność wydania decyzji w oparciu o przedmiotowy przepis ustawy wymaga łącznego spełnienia przesłanek w postaci:
- uprawdopodobnienia w toku postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, że przedsiębiorca naruszył zakaz, o którym mowa w art. 24,
 - zobowiązania się przedsiębiorcy do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zakończenia naruszenia lub usunięcia jego skutków.
- [18] Uprawdopodobnienie, iż przedsiębiorca naruszył zakaz, o którym mowa w art. 24 oznacza, iż równoległe uprawdopodobnienia wymagają przesłanki tego zakazu określone przepisem art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Stąd też do wydania decyzji zobowiązującej konieczne jest:
- uprawdopodobnienie naruszenia zbiorowych interesów konsumentów,
 - uprawdopodobnienie bezprawności działań przedsiębiorcy,
 - złożenie zobowiązania przez przedsiębiorcę.

Uprawdopodobnienie naruszenia zbiorowych interesów konsumentów:

- [19] Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów nie definiuje wprost pojęcia zbiorowych interesów konsumentów. W tym zakresie również niezbędne jest pomocnicze odniesienie się do aksjologii ustawy oraz stanowiska judykatury.
- [20] Wskazówki do interpretacji przedmiotowego pojęcia zawiera przepis art. 24 ust. 3 ustawy, który wskazuje, iż nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów. W wyroku z dnia 10 kwietnia 2008 roku (sygn. akt III SK 27/07) Sąd Najwyższy wskazał, iż wystarczające dla stwierdzenia, że ma miejsce naruszenie zbiorowych interesów konsumentów powinno być ustalenie, że zachowanie przedsiębiorcy nie jest podejmowane w stosunku do zindywidualizowanych konsumentów, lecz względem członków danej grupy (określonego kręgu podmiotów) wyodrębnionych spośród ogółu konsumentów za pomocą wspólnego dla nich kryterium. W ww. wyroku Sąd Najwyższy stanął na stanowisku, iż sformułowanie: „nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów”, należy rozumieć w ten sposób, że liczba indywidualnych konsumentów, których interesy zostały naruszone nie decyduje o tym, czy dana praktyka na-

rusza zbiorowe interesy konsumentów. Praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów jest bowiem takie zachowanie przedsiębiorcy, które podejmowane jest w warunkach wskazujących na powtarzalność zachowania w stosunku do indywidualnych konsumentów wchodzących w skład grupy, do której adresowane są zachowania przedsiębiorcy w taki sposób, iż potencjalnie ofiarą takiego zachowania może być każdy konsument będący klientem lub potencjalnym klientem przedsiębiorcy. Zgodnie z powołanym wyrokiem Sądu Najwyższego przez interes zbiorowy należy rozumieć zatem interes dotyczący konsumentów jako określonej zbiorowości. Naruszenie zbiorowego interesu konsumentów ma miejsce wówczas, gdy negatywnymi skutkami działań przedsiębiorcy dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku, mających status konsumentów.

- [21] Ponadto, należy przyjąć, że interesem, który podlega ochronie na podstawie art. 24 ustawy jest interes prawny, rozumiany jako określone potrzeby konsumenta uznane przez ustawodawcę za godne ochrony. Działanie przedsiębiorcy godzi w interesy konsumentów wtedy, gdy wywołuje negatywne skutki w sferze ich praw i obowiązków.
- [22] W przedmiotowej sprawie zakwestionowane zachowanie Progenis Sp. z o.o. dotyczy zbiorowego interesu konsumentów, gdyż skierowane jest do szerokiego ich kręgu. Praktyka zarzucona Spółce, może być wymierzona we wszystkich tj. aktualnych i przyszłych usługobiorców Spółki. W ocenie Prezesa Urzędu, kwestionowane działania Progenis Sp. z o.o. mogą godzić w rzeczywistych jej klientów, z którymi zawarto umowy na podstawie stosowanych wzorców, jak również w potencjalnych kontrahentów. Nie ulega zatem wątpliwości, iż praktyki Progenis Sp. z o.o. z siedzibą w Krakowie mogą prowadzić do naruszenia zbiorowego interesu konsumentów.

Uprawdopodobnienie bezprawności działań:

- [23] Przesłankę w postaci bezprawności działania przedsiębiorcy, Prezes Urzędu wywodzi z naruszenia art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Zgodnie z przytoczonym przepisem przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy, w szczególności: stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego. Bezprawność praktyki objętej przedmiotem niniejszej decyzji dotyczy identyczności postanowień wpisanych do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c. i postanowień wzorców umów stosowanych przez Progenis Sp. z o.o.
- [24] Mając na względzie stan faktyczny sprawy, której dotyczy przedmiotowe rozstrzygnięcie, należy wskazać, że wpis postanowienia wzorca umowy do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone obliguje do niestosowania takiego postanowienia we wzorcu umów zawieranych z konsumentami przez przedsiębiorcę, w stosunku do którego zapadł prawomocny wyrok sądowy w tym przedmiocie. Bezsporna zatem jest moc wiążąca wyroków SOKiK w stosunku do przedsiębiorcy, który był stroną postępowania o uznanie postanowienia wzorca umowy za niedozwolone, zakończonego wpisem tego postanowienia do rejestru.
- [25] Dokonując wykładni przepisu art. 24 ust. 2 pkt 1 u.o.k.k., należy zaznaczyć, że praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów stanowi m.in. stosowanie postanowień wzorców umowy, których brzmienie jest identyczne z klauzulą wpisaną do rejestru. Tym bardziej, praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów będzie dalsze zamieszczanie we wzorcach umowy klauzul o identycznym brzmieniu jak ta, która została wpisana w rejestrze, przez przedsiębiorcę, przeciwko któremu wydano wyrok w postępowaniu o uznanie postanowienia za niedozwolone.

- [26] Podkreślenia wymaga, że stosowanie przez przedsiębiorcę postanowienia wzorca umowy wpisanego do rejestru postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone stanowi samodzielną przesłankę bezprawności. Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w wyroku z dnia 25 marca 2004 r. (XVII Ama 51/03, Wokanda 2005, nr 4, s. 58) wskazał, że „w oparciu o art. 23a ust. 2 [obecnie art. 24 ust. 2 pkt 1 u.o.k.i.k.] można sformułować samoistną przesłankę bezprawności, jeżeli ustali się, że przedsiębiorca stosował postanowienia wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c.”¹. Wykazanie, że przedsiębiorca wprowadził do obrotu wzorzec umowy zawierający postanowienia o treści już wpisanej do rejestru klauzul abuzywnych stanowi wystarczającą przesłankę do uznania bezprawności działania tego przedsiębiorcy.
- [27] W przedmiotowej sprawie Prezes Urzędu zakwestionował stosowane przez Progenis Sp. z o.o. postanowienia o treści:
- *Progenis nie odpowiada za zakażenie krwi pępowinowej podczas jej pobierania w szpitalu,*
 - *W przypadku niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązań wynikających z treści niniejszej umowy, za które odpowiedzialność ponosi Progenis, Progenis zapłaci karę umowną odpowiadającą równowartości 10 - krotności (dziesięciokrotności) wynagrodzenia zapłaconego Progenis z tytułu Umowy, do dnia wyrządzenia szkody,*
 - *Progenis nie odpowiada za utratę komórek macierzystych, jeżeli przyczyną tej utraty były zdarzenia niezależne od Progenis, a w szczególności działanie siły wyższej, lub przyczyny, które w tej chwili nie są znane ze względu na obecny stan wiedzy medycznej,*
 - *Strony zgodnie ustalają, że korespondencja wysłana dwukrotnie listem poleconym na ostatnio podany adres do korespondencji uznana zostaje jako doręczona.*
- Wszystkie wyżej wymienione postanowienia ujęte zostały w rejestrze na podstawie wyroków SOKiK z dnia 9 września 2009 r., odpowiednio o sygnaturach akt: XVII AmC 996/09, XVII AmC 997/09, XVII AmC 998/09, XVII AmC 999/09, w związku z wniesieniem powództw przez Stowarzyszenie Towarzystwo Lexus z siedzibą w Poznaniu przeciwko PROGENIS Sp. z o.o. z siedzibą w Krakowie i uprawomocnieniem się wydanych w tym przedmiocie orzeczeń SOKiK.
- [28] W postępowaniu poprzedzającym wydanie przedmiotowej decyzji, przedsiębiorca przyznał, że wzorce umów stosowane w poprzednich latach (do lutego 2015 r.) przez Spółkę zawierały cztery klauzule, które zgodnie z treścią orzeczeń SOKiK (sygn. akt: XVII AmC 996/09, XVII AmC 997/09, XVII AmC 998/09, XVII AmC 999/09) zostały uznane za niedozwolone i zakazane zostało ich wykorzystywanie przez Progenis Sp. z o.o. Za uprawdopodobnione zatem należy uznać, iż w obowiązujących u przedsiębiorcy, już po wydaniu powołanych wyżej wyroków SOKiK, wzorcach zastosowano zakwestionowane przez Prezesa Urzędu postanowienia w brzmieniu identycznym z postanowieniami wpisanymi do rejestru w wyniku przeprowadzenia przez SOKiK postępowań przeciwko Progenis Sp. z o.o. Spółka natomiast, w związku z prawomocnym orzeczeniem niedozwolonego charakteru postanowień wskazanych w sentencji decyzji i zakazaniem przez Sąd ich wykorzystywania przez przedsiębiorcę, była zobowiązana do ich usunięcia ze stosowanych wzorców umowy.
- [29] Progenis Sp. z o.o. utrzymywała w obrocie wzorzec umowy zawierający postanowienia, których treść odpowiada klauzulom już wpisanym do rejestru w wyniku postępowań o uznanie postanowienia wzorca umowy za niedozwolone, w których po-

¹ Por. M. Sieradzka, Komentarz do art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, (w:) K. Kohutek, M. Sieradzka, Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz, LEX 2014

zwanym była Spółka. W związku z tym, podkreślając, iż art. 24 ust. 2 pkt 1 u.o.k.k. formułuje samoistną przesłankę bezprawności, za uprawdopodobnione przyjąć należy naruszenie przez Spółkę Progenis zakazu określonego powołanym przepisem art. 24 u.o.k.k.

Uwzględniając powyższe, uprawdopodobniono stosowanie praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów w świetle art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

ZOBOWIĄZANIE PRZEDSIĘBIORCY:

- [30] Zgodnie z art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jeżeli w toku postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów zostanie uprawdopodobnione, że został naruszony zakaz, o którym mowa w art. 24, a przedsiębiorca, któremu jest zarzucane naruszenie tego zakazu zobowiąże się do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zakończenia naruszenia lub usunięcia jego skutków, Prezes Urzędu może, w drodze decyzji, zobowiązać przedsiębiorcę do wykonania tych zobowiązań. W przypadku, gdy przedsiębiorca zaprzestał naruszania zakazu, o którym mowa w art. 24 i zobowiąże się do usunięcia skutków tego naruszenia, zdanie pierwsze stosuje się odpowiednio.
- [31] W toku przeprowadzonego postępowania przedsiębiorca przedstawił zobowiązanie do podjęcia określonych działań zmierzających do usunięcia skutków zarzucanego naruszenia art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 u.o.k.k. Zgodnie z wyjaśnieniami przedsiębiorcy i zebrany w postępowaniu materiałem dowodowym, Spółka wdrożyła dnia 23 lutego 2015 r. nowy wzorzec umowy świadczenia usług profilaktyczno-terapeutycznych w zakresie preparatyki i przechowywania komórek macierzystych z krwi pępowinowej, z którego usunięto zakwestionowane klauzule. Jak podała Progenis Sp. z o.o., we wniosku o wydanie decyzji zobowiązującej, *„niezwłocznie po uświadomieniu sobie faktu, iż w umowie Spółki znajdują się zapisy, które winny być wyeliminowane z obrotu zgodnie z w/w orzeczeniami Sądu, nawet przed wszczęciem postępowania przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w tym zakresie, powstały błąd został przez Spółkę usunięty i wszystkie cztery klauzule zostały z umów wyeliminowane i nie są już stosowane”*. W związku z zaprzestaniem naruszania zakazu stosowania wpisanych do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, Progenis zobowiązała się do usunięcia skutków zaistniałych naruszeń poprzez wystanie do wszystkich klientów Spółki, z którymi zostały zawarte objęte postępowaniem umowy zawierające, zgodnie z orzeczeniami Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (sygn. akt: XVII AmC 996/09, XVII AmC 997/09, XVII AmC 998/09, XVII AmC 999/09), cztery klauzule umowne uznane za niedozwolone - pisemnego oświadczenia, zawierającego informację w zakresie nieważności przedmiotowych klauzul i wyłączenia ich stosowania. Spółka przedłożyła wraz z propozycją zobowiązania projekt oświadczenia, które będzie kierowane do konsumentów w związku z zawartą umową o świadczenie usług medycznych w zakresie preparatyki i przechowywania komórek macierzystych z krwi pępowinowej. Jak wskazała Progenis Sp. z o.o. zaproponowane przez nią zobowiązanie obejmujące dystrybucję stosownego oświadczenia w pełni umożliwi usunięcie skutków powstałych naruszeń.
- [32] Progenis Sp. z o.o. wskazała, że złożone zobowiązanie wykona w terminie do 60 dni od dnia uprawomocnienia wydanej w przedmiotowej sprawie decyzji. Uzasadniając określony termin na wykonanie zobowiązania, Spółka wyjaśniła, iż *„jest to termin wynikający z konieczności dokładnego zidentyfikowania wszystkich objętych postępowaniem umów, przygotowania przesyłki oraz jej dystrybucji do Klientów Spółki objętych postępowaniem. Znaczna ilość umów oraz wola dokładnego i bezbłędnego wykonania zobowiązania będzie wymagała pełnego zaangażowania oddelegowanych*

do tego pracowników, jak również po zakończeniu przez w/w osoby prac - na wdrożeniu wewnętrznej procedury kontroli wykonanej przez nich pracy. Zaproponowany termin jest więc terminem realnym i możliwym do realizacji przy uwzględnieniu specyfiki działalności Spółki i istniejących zasobów kadrowych i technicznych”.

- [33] Zdaniem Prezesa UOKiK działania objęte zobowiązaniem złożonym przez Progenis Sp. z o.o. z siedzibą w Krakowie, zmierzają do wyeliminowania trwających skutków naruszenia, jakiego dopuścił się przedsiębiorca. Jak wynika z przedstawionego przez Spółkę zobowiązania, zaprzestała ona naruszania zakazu określonego w art. 24 ust. 1 pkt 2 u.o.k.k. i od tego momentu zarzucane jej praktyki nie oddziałują negatywnie na zbiorowe interesy konsumentów. Spółka, w związku z uprzednim usunięciem z wzorców umowy zakwestionowanych postanowień, złożyła zobowiązanie, które dotyczy eliminacji negatywnych skutków bezprawnego działania przedsiębiorcy. Prezes Urzędu, uznał również zaproponowany termin na wykonanie zobowiązania za możliwy do przyjęcia, uwzględniając przedstawione przez Spółkę w tym zakresie uzasadnienie.

W tej sytuacji Prezes Urzędu postanowił jak w punkcie I sentencji niniejszej decyzji.

- [34] Stosownie do art. 28 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w decyzji, o której mowa w ust. 1 tego przepisu, Prezes UOKiK nakłada na przedsiębiorcę obowiązek składania w wyznaczonym terminie informacji o stopniu realizacji zobowiązań. Przedsiębiorca zobowiązany został do przedłożenia w terminie 90 dni od dnia uprawomocnienia się decyzji, informacji/dokumentów potwierdzających wykonanie zobowiązania, tj.:
- przekazania przykładowych kopii oświadczeń skierowanych do konsumentów zgodnie z treścią zobowiązania wraz z dowodem ich nadania, potwierdzającego doręczenie tego oświadczenia dotychczasowym klientom Spółki, z którymi zawarte zostały umowy zawierające postanowienia niedozwolone wskazane w punkcie I. sentencji decyzji, celem wykazania realizacji złożonego zobowiązania.

W związku z tym orzeczono jak w punkcie II sentencji niniejszej decyzji.

POUCZENIE:

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w związku z art. 479²⁸ § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (tekst jednolity: Dz. U. z 2014 r. poz. 101), od niniejszej decyzji przysługuje stronie odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w terminie miesiąca od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Gdańsku.

Z upoważnienia Prezesa Urzędu
Ochrony Konkurencji i Konsumentów
Dyrektor Delegatury w Gdańsku
Roman Jarząbek